

**Consiliul Superior al Magistraturii
Institutul Național al Magistraturii**

**Concurs de admitere la Institutul Național al Magistraturii
iulie 2021 - aprilie 2022**

PROCES-VERBAL

**de motivare a soluțiilor pronunțate pentru contestațiile la barem
formulate în legătură cu proba eliminatorie tip grilă de verificare a cunoștințelor juridice
din data de 3.10.2021**

**Drept penal
11 octombrie 2021**

Prezentul proces-verbal a fost întocmit de subcomisia de soluționare a contestațiilor împotriva baremului stabilit pentru cele două probe scrise și împotriva punctajului de la testul grilă de verificare a cunoștințelor juridice, cu privire la contestațiile formulate de candidați, în baza art. 21 din Regulamentul privind admiterea la Institutului Național al Magistraturii, contestații referitoare la baremul stabilit pentru disciplina Drept penal.

Au fost formulate contestații la barem de către 37 de candidați.

1. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 51(G1) / 73(G2) / 74(G3) / 59(G4):

1 candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

S-a susținut că varianta b) a grilei ar fi incorectă, iar în susținerea contestației s-a afirmat că potrivit doctrinei, persoana juridică nu ar putea fi subiect activ al legitimei apărări.

Comisia de soluționare a contestațiilor observă că această contestație nu poate fi admisă, din multiple motive. În primul rând, se arată în contestație că varianta b) a grilei ar fi incorectă, ceea ce nu contestă baremul, ci îl susține (în baremul afișat inițial, unica variantă corectă a acestei grile apare a fi indicată varianta de la lit. c). În al doilea rând, motivarea face referire la o altă cauză justificativă decât aceea la care se referă grila; astfel, grila vizează în ipoteză starea de necesitate (art. 20 C. pen.), iar motivarea contestației face referire la legitima apărare (art. 19 C. pen.), neavând legătură cu subiectul. În al treilea rând, nu se indică punctual nicio sursă din doctrina generic invocată (autor, lucrare), afirmația nefiind în realitate motivată / susținută. Totodată, afirmația este incorectă pe fond și nesusținută cu temeiuri de drept sau argumente de natură logico-reațională.

2. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 53(G1) / 70(G2) / 62(G3) / 66(G4):

2 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Comisia de soluționare a contestațiilor observă că o primă contestație nu a identificat corect subiectul, operând o eroare de raportare la subiecte și barem a candidatului care a

formulat-o (motivarea contestației indicate a se raporta la grila nr. 66 de la G4 nu vizează absolut deloc problema de drept care se poate identifica la acest subiect).

A doua contestație formulată cu indicarea acestei grile apreciază că și varianta de la lit. c) ar fi corectă, alături de aceea cuprinsă la lit. a). În motivare, se argumentează, în esență, că maniera de formulare a grilei (sub aspectul variantei de la lit. c) ar fi echivocă, ridicând dubii în interpretare și se propune o reformulare în cheie proprie. Comisia de contestații apreciază că formularea variantei de la lit. c) a acestei grile este cât se poate de clară în transmiterea mesajului care constituie obiectul testării cunoștințelor candidaților, fiind în mod evident vorba despre instituția prescripției speciale, sub aspectul datei de la care începe să curgă termenul acesteia, într-o ipoteză particulară în care a operat cel puțin o cauză de intrerupere a termenului prescripției (ordinare, a) răspunderii penale. Varianta este incorrectă, acest termen nefiind influențat (spre deosebire de termenul prescripției ordinare a răspunderii penale) de cauzele de intrerupere a cursului prescripției răspunderii penale (art. 155 alin. 4 C. pen.). În lumina prevederilor normative (preindicate), afirmația autorului contestației (flagrant incorrectă), anume că „potrivit dispozițiilor din Codul penal din această materie, sub acest aspect, al momentului de la care curge termenul de prescripție specială, se aplică deopotrivă art. 155 alin. 2 Cod penal, astfel încât «după fiecare intrerupere începe să curgă un nou termen de prescripție»”, dovedește o profundă neînțelegere a esenței instituției prescripției speciale, prin comparație cu prescripția ordinară a răspunderii penale.

3. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 54(G1) / 55(G2) / 68(G3) / 71(G4):

1 candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

S-a considerat că formularea grilei este interpretabilă, arătându-se că pentru reținerea legitimei apărări nu este suficient ca atacul care a declanșat apărarea prin comiterea faptei tipice să fie injust, ci se impune ca acesta să verifice și alte cerințe (neindicate însă complet în motivare).

Comisia de soluționare a contestațiilor reține că din formularea grilei reiese implicit, fără dificultăți interpretative rezonabile, că problema de drept cu privire la care se efectuează testarea cunoștințelor candidaților privește întrunirea caracterului injust al atacului, în cazul legitimei apărări, reieșind în mod evident că se pleacă de la premissa potrivit căreia restul caracteristicilor necesare reținerii legitimei apărări ar fi întrunite, singura problemă rezidând în ipotezele în care se verifică sau nu caracterul injust al atacului. Formularea nu lasă de înțeles că s-ar aprecia că este aptă de reținere cauza justificativă a legitimei apărări doar în prezența unicei și singulare verificări a existenței caracterului injust al atacului, fără verificarea întrunirii restului condițiilor prevăzute la art. 19 C.pen.

4. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 55(G1) / 74(G2) / 73(G3) / 64(G4):

6 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

În esență, se susține că ar fi corectă și varianta de la lit. c) a grilei, considerându-se că actele de pregătire nu ar fi posibile în raport de infracțiunile de execuție promptă (imediată). Se argumentează, printre altele, că în cazul acestei categorii de infracțiuni, primul act de executare coincide cu momentul consumării.

Comisia de soluționare a contestațiilor reține că citarea unor surse de informare liber identificate pe internet, aferente unor site-uri cu specific legislativ, care nu reprezintă materiale științifice relevante (fiind lipsite de indicarea unui autor și de o structură specifică unor lucrări aparținând doctrinei penale) nu se poate considera a reprezenta o indicare validă a unor surse doctrinare în susținerea motivării contestațiilor (precum nu este nici generică invocare a existenței unei opinii în doctrină, fără indicarea precisă a sursei / autorului / lucrării care să susțină o asemenea afirmație). În plus, deși afirmația preindicată, utilizată drept argument în sprijinul contestației, este în sine corectă (la această categorie de infracțiuni primul act de *executare* atrage, într-adevăr, considerarea infracțiunii ca fiind consumată), aceasta este irelevantă în contextul în care este invocată. Astfel, actele de pregătire nu sunt acte de executare, ci manifestări anterioare trecerii la executare, iar desfășurarea lor (cu manifestare în timp, într-adevăr) poate avea loc în intervale minime de timp situate anterior trecerii la actele de executare, chiar în condițiile reținerii infracțiunii de execuție promptă. Astfel, de pildă, actul înarmării pentru comiterea unei infracțiuni de violență constituie un exemplu tipic de act de pregătire, iar acesta se poate realiza într-o frântune temporală minimală, consecutivă apariției unui eventual act provocator care poate determina o reacție infracțională imediată, de comitere a unei infracțiuni de execuție promptă. Prin urmare, în sens contrar celor asertate de către unii candidați, este general recunoscut astăzi faptul că o infracțiune de executare sau execuție promptă este aptă să prezinte, în abstract, atât potențiale acte de pregătire, cât și tentativă (dacă, de pildă, este o infracțiune de rezultat, iar urmarea imediată tipică nu se produce, în pofida desfășurării actelor de executare), concretizarea acestor aspecte fiind dependentă de specificul fiecărui caz concret ce poate fi analizat în mod particular. Aceasta cu atât mai mult cu cât este de reținut că nu există o categorie fixă, rigidă, de infracțiuni cu execuție promptă (identificate astfel în abstract), ci există conduite incriminate care, în funcție de cazul concret, pot ajunge (sau nu) să fie apreciate drept infracțiuni cu execuție promptă (raportat la un exemplu furnizat de un candidat care a formulat contestație raportat la această grilă, trebuie arătat că nu există motive să se refuze imaginarea unei situații în care se poate premedita comiterea unei infracțiuni de amenințare, ori a unor situații în care, deși amenințarea se comite sub forma unei infracțiuni de execuție promptă, pregătirea nu este exclusă – de pildă, dacă pentru a se recepta amenințarea de către o victimă, a cărei vedere inopinată a determinat infractorul să adopte decizia infracțională și să și treacă imediat la executarea acesteia, respectivul infractor apucă, mai întâi, din proximitatea sa, o portavoce, prin care mesajul amenințător emis să ajungă integral la cunoștința victimei, care se poate afla la o oarecare distanță față de infractor, fiindu-i greu accesibilă acestuia; apucarea portavocii ar constitui, în acest exemplu, un act de pregătire, a cărui manifestare nu impiedează asupra caracterului imediat al executării și consumării amenințării în speță determinată ilustrată).

5. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 56(G1) / 57(G2) / 75(G3) / 61(G4):

2 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Într-una dintre contestații se invocă faptul că nicio variantă nu ar fi corectă, menționându-se dispozițiile art. 126 C.pen., în lumina cărora nu ar fi corectă varianta de la lit. a) a grilei (indicată în barem ca reprezentând varianta corectă). Comisia de soluționare a contestațiilor constată că nu au fost avute în vedere prevederile cuprinse în art. 134 C.pen.. în lumina cărora varianta de la lit. a) este, într-adevăr, corectă, așa cum se indică în barem.

În cealaltă contestație, care de asemenea contestă că varianta a) ar fi corectă, se invocă dispozițiile art. 114 și 115 C.pen. și se argumentează în sensul că grila nu prevede expres condiția ca inculpatul să fi împlinit 18 ani la momentul pronunțării hotărârii definitive, nici pe aceea că instanța să aibă motive temeinice pentru a lua decizia de a-l trimite de la început pe acesta să execută măsura educativă privativă de libertate într-un penitenciar. Comisia de soluționare a contestațiilor observă, dimpotrivă, că grila a menționat, la varianta de la lit. a) că soluția este incidentă „în anumite condiții”, anume exact cele invocate (cunoașterea acestora reprezinta tocmai obiectul verificării cunoștințelor candidaților, astfel încât opțiunea pentru o formulare care să nu invoce punctual, expres, aceste condiții, este pe deplin justificată și regulamentară, în condițiile în care s-a efectuat precizarea că soluția nu este general valabilă, ci incidentă „în anumite condiții”).

6. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 58(G1) / 75(G2) / 72(G3) / 75(G4):

I candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

S-a considerat că ar fi de esență complicității materiale ca actul de ajutor sau însesnire la comiterea, de către altă persoană, a unei fapte prevăzute de penală, să se manifeste comisiv, iar nu omisiv. Prin urmare, s-a contestat valoarea pozitivă de adevăr a variantei cuprinse la lit. b) a grilei.

Comisia constată că afirmația nu este întemeiată, ea raportându-se la situații adeseori întâlnite, fără a se putea însă generaliza acestea și exclude ipotezele de complicitate materială omisivă. În acest sens, sunt de avut în vedere exemplele-tip (ipotezele „școală”) identificate de majoritatea doctrinei, care se referă, de pildă, la însesnirea intenționată, de către un paznic, a unei sustrageri comise nemijlocit de altă persoană, prin lăsarea neîncuiată a unei căi de acces în clădirea din care se va sustrage bunul, deși această activitate ar fi intrat în atribuțiile obișnuite ale paznicului (care, astfel, prin inacțiune, contribuie intenționat, în secundar, la comiterea faptei incriminate). Varianta b) a grilei utilizează o formulare adecvată acestui tip de situații, anume că acest tip de complicitate (materiale) „poate fi realizată și prin omisiune”, ceea ce este corect.

7. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 59(G1) / 58(G2) / 52(G3) / 63(G4):

I candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

În opinia candidatului care a formulat contestația, (și) varianta a) a grilei ar fi corectă. În motivare se face referire la art. 67 alin. 3 C.pen. (text pe care comisia de contestații îl constată a nu avea legătură cu chestiunea de drept la care face referire varianta contestată a grilei, interzicerea exercitării dreptului străinului de a se afla pe teritoriul României fiind diferită de interzicerea dreptului de a exercita funcția / profesia / meseria / activitatea utilizată de infractor pentru comiterea faptei penale).

În mod bulversant, se afirmă că nu ar exista pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa funcția, de a exercita profesia sau de a desfășura activitatea de care inculpatul s-a folosit pentru comiterea infracțiunii, în vădită contradicție cu prevederile art. 66 alin. 1 lit. g) C.pen. Este adevărat că, potrivit art. 55 C. pen., pedepsele complementare aplicabile persoanei fizice sunt interzicerea exercitării unor drepturi (cele identificate ulterior în cuprinsul art. 66 alin. 1 C.pen.). degradarea militară și publicarea hotărârii de condamnare, însă prima

dintre acestea se concretizează, la momentul dispunerii, în raport de dreptul sau drepturile al căror exercițiu este interzis de către instanță. Prin urmare, atunci când instanța decide aplicarea art. 66 alin. I C.pen. sub aspectul prevăzut la lit. g), se poate discuta / se discută, fără dubiu, despre pedeapsa complementară a interzicerii exercitării dreptului respectiv identificat. Or, grila contestată își propunea să testeze cunoștințele candidaților doar sub aspectul acestei concretizări a pedepsei complementare a interzicerii exercitării unor drepturi, iar nu și sub alte aspecte legate de acest tip de pedeapsă complementară, cu o altă particularizare (raportat la exercițiul vreunui alt drept).

8. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 60(G1) / 71(G2) / 53(G3) / 54(G4):

2 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Un prim candidat care a formulat contestație invocă în motivare decizia nr. 13/2019 a Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală aparținând instanței supreme, considerând că aceasta se aplică „prin asemănare” și în ipoteza de la varianta c) a grilei (negându-se, implicit, validitatea acesteia – varianta indicată în barem a fi corectă). Comisia de soluționare a contestațiilor observă că decizia invocată vizează o altă instituție decât aceea avută în vedere în grila și varianta analizată, fiind, în context, irelevantă. Astfel, anularea amânării aplicării pedepsei (instituția analizată în decizia invocată) este distinctă de anularea liberării condiționate (instituția vizată de grila în varianta contestată). De altfel, forța obligatorie formală a unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unei chestiuni de drept este atașată doar punctual problemei de drept abordate de respectiva decizie, fără a se putea translata, prin asemănare, altor probleme de drept nedezbătute expres în decizia în cauză. În plus (și în mod decisiv), validitatea variantei de la lit. c) a grilei analizate este conferită de dispoziții legale exprese (flagrant ignorare de candidatul care a depus contestația), anume de prevederile cuprinse în art. 105 alin. 2 C.pen.

Al doilea candidat care a depus contestație cu privire la această grilă afirmă (contrar baremului) că, alături de varianta de la lit. c) ar fi corectă și varianta de la lit. a). Se afirmă că nu există niciun impediment legal identificat care să împiedice dispunerea unei suspendări sub supraveghere a executării pedepsei rezultante ce decurge în urma anulării liberării condiționate ca efect al descoperirii comiterii unei infracțiuni concurente cu aceea care a generat pedeapsa raportată la care s-a acordat inițial liberarea condiționată, dacă sunt întrunite condițiile prevăzute de art. 91 C.pen. (apreciate de către candidat a fi întrunite, plecând de la datele furnizate de situația de fapt expusă, în măsura în care a fost aceasta expusă). Comisia de soluționare a contestațiilor reține că în acest raționament există o eroare fundamentală, din moment ce este obiectiv imposibil a se dispune în regim mixt (parțial cu executare, parțial cu suspendare sub supraveghere) una și aceeași pedeapsă (inclusiv pedeapsă rezultantă a unui concurs de infracțiuni). Din moment ce inițial a existat o liberare condiționată, anulată ca efect al descoperirii unei noi infracțiuni concurente cu aceea care a condus la aplicarea pedepsei pentru care s-a acordat liberarea condiționată, reiese (logic) că inițial, prima pedeapsă dispusă a fost aplicată prin hotărâre de condamnare cu executare. Se impune, aşadar, fără dubii (tot în mod logic) că este imposibil ca o pedeapsă rezultantă ulterior pronunțată, care să absoarbă și această pedeapsă inițială (dispusă cu executare), să mai poată fi pronunțată, în ansamblu, cu suspendarea sub supraveghere a executării. Este implicită neîntrunirea condiției prevăzute de art. 91 alin. I lit. d) C.pen., care, în cazul unei pedepse rezultante (a unui concurs de infracțiuni), trebuie să fie

îndeplinită raportat la întreaga pedeapsă rezultantă și – *a fortiori* – cu privire la orice parte componentă a acestei pedepse rezultante.

9. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 61(G1) / 68(G2) / 66(G3) / 70(G4):

2 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Un prim candidat care a formulat contestație apreciază că atât varianta a) cât și varianta c) a grilei în cauză ar fi corecte. În motivare, se afirmă că pentru a se putea „aplica circumstanța atenuantă (sic!) a intoxicației voluntare (...) acea intoxicație nu trebuie să fie provocată de el însuși, ci de o altă persoană”. Comisia de soluționare a contestațiilor reține că, *de lege lata*, nu există nicio circumstanță atenuantă (legală) constând în intoxicație (voluntară, sau de altă natură) – a se vedea dispozițiile art. 75 alin. 1 C.pen., respectiv că este discutabilă aprecierea potrivit căreia s-ar putea aplica dispozițiile art. 75 alin. 2 lit. b) C.pen. (circumstanță atenuantă judiciară) cu privire la starea de intoxicație a infractorului. Separat însă de aceste aspecte, comisia observă că grila se referă încă din ipoteză la intoxicația cu efect de înlăturare a imputabilității, aşadar la intoxicația care întrunește condițiile cauzei de neimputabilitate prevăzută de art. 29 C.pen. (intoxicație completă și involuntară). Prin urmare, motivarea invocată de candidatul care a formulat această contestație nu este întemeiată, fiind în context eronată și irelevantă, lipsită de impact asupra baremului inițial (și corect) indicat.

Al doilea candidat care a depus contestație cu privire la această grilă afirmă (că în cazul unei infracțiuni continue, intoxicația trebuie să fie prezentă *până la* momentul epuizării pentru a fi incidentă cauza de neimputabilitate în discuție, apreciind, pe acest motiv, că varianta b) a grilei ar fi și ea corectă. Comisia constată că motivarea este corectă în sine, dar deficitar aplicată la formularea variantei b) a grilei, candidatul neobservând un detaliu esențial al formulării, anume că în expresia contestată se face raportare la intoxicația care ar fi suficient să existe (doar) la momentul epuizării, ceea ce implicit presupune că aceasta nu a fost prezentă pe întreaga durată a infracțiunii continue (de la consumare la epuizare), ci că a apărut doar undeva pe parcurs, fiind prezentă exclusiv la epuizare, nu și anterior acestui moment. Prin urmare, chiar prin motivarea sa, candidatul susține, pe fond, baremul, sub aspectul incorectitudinii variantei b), așa cum este aceasta formulată (iar nu așa cum a fost receptată, deficitar, de către unii candidați).

10. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 62(G1) / 67(G2) / 71(G3) / 51(G4):

12 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

În esență, candidații au indicat că varianta c) a grilei nu este corectă, susținând că în procesul de individualizare a pedepsei efectul unei circumstanțe generale agravante reținute în cauză nu se valorifică după, ci înainte de efectul produs ca urmare a reținerii stării de recidivă postexecutorie. În acest sens se invocă, în mod constant, ordinea în care sunt indicate în cuprinsul art. 79 alin. 2 C.pen. cauzele de agravare a pedepsei (respectiv ordinea producerii efectelor acestora), relevându-se împrejurarea că circumstanțele agravante sunt indicate anterior stării de recidivă. De asemenea, se fac referiri la unele afirmații / raționamente efectuate în anumite lucrări din doctrină.

Comisia de soluționare a contestațiilor observă că în cuprinsul art. 79 alin. 2 C.pen., spre deosebire de ipoteza cuprinsă în art. 79 alin. 1 C.pen. (referitor la concursul cauzelor de atenuare

a pedepsei), legea nu întrebuiștează formularea „în această ordine”, pentru a fixa în mod rigid, predeterminat, o anumită ordine de valorificare a efectului cauzelor de agravare a pedepsei. În ipoteza concursului acestora. *Per a contrario*. În cazul concursului de cauze de agravare nu se impune prin lege o ordine fixă a valorificării efectului acestora, căci dacă ar fi dorit să creeze o asemenea ordine, legiuitorul ar fi putut să utilizeze și în alin. 2 al art. 79 C.pen. formularea expresă folosită în compunerea alin. 1 al art. 79 C.pen. (ceea ce nu a făcut). De altfel, este de observat că o astemenea ordine nici nu este posibil a se predetermine în toate cazurile, dat fiind mecanismul obiectiv după care se produce / se poate produce agravarea (uneori facultativ, alteori obligatoriu, uneori fix, alteori variabil) în cazul diverselor combinații de cauze de agravare ce se pot întâlni în raport de una și aceeași cauză. Spre exemplu, din formularea art. 79 alin. 2 C.pen. ar reieși că agravarea implicată de concursul de infracțiuni ar avea prioritate de soluționare față de agravarea atrasă de starea de recidivă, ceea ce nu este adevărat în toate cazurile. De pildă, dacă ar exista un concurs de infracțiuni în structura termenului al doilea al unei recidive postcondamnatorii (în raport de un infractor persoană fizică majoră), conform art. 43 alin. 2 C.pen. s-ar impune soluționarea cu prioritate a concursului, iar abia ulterior a recidivei postcondamnatorii; în schimb, dacă același concurs de infracțiuni ar fi cuprins în structura termenului secund al unei recidive postexecutorii, soluția normativă preindicată nu se mai referă și nici nu este obiectiv posibil a se mai referă, având prioritate în sancționare recidiva postexecutorie (care conduce la o majorare obligatorie a limitelor speciale ale pedepsei prevăzute de lege pentru fiecare infracțiune concurrentă, cu jumătate), iar abia ulterior soluționarea sancționatorie a concursului de infracțiuni (stabilindu-se pedepse individuale concrete între limitele astfel majorate, pentru fiecare infracțiune concurrentă în parte, iar apoi alegându-se cea mai mare dintre acestea și sporindu-se cu 1/3 din suma celorlalte pedepse individual stabilite). O altă soluție nu este posibilă, în mod logic, căci odată atinsă o pedeapsă concretă (rezultanta concursului de infracțiuni), nu mai există posibilitatea de a majora cu o fracție *limitele speciale* ale pedepsei prevăzute de lege, în soluționarea recidivei postexecutorii.

Acest raționament obiectiv se aplică în mod corespunzător și în cazul în care sunt reținute în concurs o circumstanță agravantă generală și starea de recidivă postexecutorie. Astfel, potrivit art. 78 C.pen., efectul circumstanțelor agravante este posibilitatea sporirii pedepsei concrete stabilite, prin depășirea cu cel mult 2 ani, dar nu mai mult de o 1/3, a maximului special al pedepsei închisorii prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă (respectiv, în cazul amenzi, cu cel mult 1/3 peste maximul special). Pe de altă parte, conform art. 43 alin. 5 C.pen., efectul reținerii stării de recidivă postexecutorie constă în obligativitatea majorării cu jumătate a limitelor pedepsei prevăzute de lege pentru infracțiunea comisă în stare de recidivă (postexecutorie). Drept urmare, este imposibil ca un eventual spor concret de pedeapsă, cu aplicare lăsată la decizia facultativă a instanței, să poată interveni anterior unei obligatorii majorări (cu o fracție de ½) a limitelor pedepsei abstracte, prevăzute de lege, pentru infracțiunea comisă (soluția ar fi diferită dacă recidiva ar fi una postcondamnatorie, datorită manierei distincte de sancționarea a acesteia, prin comparație cu recidiva postexecutorie la care se referă grila în varianta analizată).

De altfel, această ordine obiectivă de valorificare a efectelor cauzelor de agravare a pedepsei (inclusiv la nivelul redus în care sunt concurente doar recidiva postexecutorie și circumstanțele generale agravante) este reținută și indicată în mod constant în doctrină; spre exemplu, a se vedea: F. Strețeanu, D. Nițu, *Drept penal. Partea generală. Vol. II*, Ed. Universul Juridic, București, 2018, p. 446, 447; C-tin. Mitrache, C. Mitrache, *Drept penal român. Partea generală*, Ed. Universul Juridic, București, 2019, p. 484; M.I. Mărculescu-Michinici, M. Dunea,

Drept penal. Partea generală. Curs teoretic în domeniul licenței. Vol. I, Ed. Hamangiu, București, 2017, p. 817; M. Udroiu, Sinteze de drept penal. Partea generală, Ed. C.H. Beck, București, 2021, p. 688, 689 (§.a.).

Prin urmare, comisia de soluționare a contestațiilor decide că se impune respingerea contestațiilor formulate, menținându-se baremul, în sensul că varianta c) a grilei analizate este corectă, nefiind în mod obiectiv posibilă o altă rezolvare logică a unei situații de tipul celei descrise în cuprinsul acestui subiect.

13. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 63(G1) / 62(G2) / 67(G3) / 57(G4):

1 candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

Candidatul susține că răspunsul indicat la varianta a) nu este corect deoarece în situația descrisă de această variantă ar lipsi „tipicitatea subiectivă necesară pentru reținerea infracțiunii de violare de sediu profesional”. Contestația se bazează pe o eronată analogie cu un exemplu din practica judiciară în care s-a reținut inexistența intenției pentru o prezumtivă faptă de violare de domiciliu (ipoteza în care făptuitorul a pătruns în curtea unei persoane cunoscute, cu scopul de a-i cere restituirea unor bunuri împrumutate, chiar dacă pătrunderea s-a făcut fără consimțământul respectivei persoane și, în plus, făptuitorul a refuzat cererea de a părăsi curtea).

Exemplul citat din practică și cel oferit de varianta de răspuns a) nu pot fi analizate în mod identic. Desigur, în fiecare situație practică se impune o analiză atentă a laturii subiective. Or, tocmai această împrejurare este scoasă în evidență de ipoteza citată de candidat în contestație. Tocmai având în vedere că inculpatul din respectiva speță a invocat anumite aspecte concrete (precum solicitarea de restituire a unor bunuri împrumutate), instanța a constatat inexistența intenției. În ipoteza oferită de varianta de răspuns a) nu este indicată nicio astfel de împrejurare, ci, pur și simplu, persoana refuză părăsirea sediului persoanei juridice la solicitarea explicită și repetată a reprezentanților societății. Se poate constata îndeplinirea întotdeauna a condițiilor de tipicitate, inclusiv sub aspectul laturii subiective. Nefiind indicate elemente care ar pune la îndoială tipicitatea subiectivă, răspunsul a) urmărea să verifice cunoașterea de către candidați a tuturor modalităților elementului material (în particular, modalitatea refuzului de a părăsi).

14. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 64(G1) / 52(G2) / 58(G3) / 56(G4):

3 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Cei 3 candidați susțin că răspunsul indicat la varianta a) nu este corect deoarece subiectul pasiv nu ar fi membru de familie cu subiectul activ. Se arată că nu este întrunită această calitate deoarece se descoperă ulterior că victimă nu era tatăl biologic al făptuitorului.

Într-adevăr, conform și susținerilor din literatura de specialitate citate de candidați, victimă nu are calitatea de membru de familie în sensul oferit acestei noțiuni de art. 177 alin. I lit. a) C.pen. Însă, candidații care au contestat răspunsul a) omit incidenta art. 177 alin. I lit. c) C.pen. În varianta de răspuns se precizează explicit că făptuitorul a locuit cu victimă de când s-a născut și a avut întotdeauna reprezentarea faptului că subiectul pasiv îi este tată. Ca atare, sunt îndeplinite ambele condiții impuse de art. 177 alin. I lit. c) C.pen., respectiv caracterul

asemănător al relației cu cea dintre părinți și copii (în situația de față fiind vorba chiar de o caracter identic al relației) și conviețuirea.

15. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 65(G1) / 56(G2) / 69(G3) / 68(G4):

4 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Cei 4 candidați susțin că și varianta de răspuns b) ar fi una corectă, respectiv că infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal se absoarbe în infracțiunea de omor calificat dacă făptuitorul răpește victimă pentru a o transporta într-o pădure aflată la 8 ore distanță, pentru a o ucidă.

Deși, într-adevăr, infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal se absoarbe natural în alte infracțiuni în acele situații în care privarea de libertate se limitează la intervalul de timp necesar realizării laturii obiective a acelei alte infracțiuni (a se vedea raportul dintre infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal și viol, respectiv tâlhărie), nu aceasta este situația evocată de varianta de răspuns b). De altfel, tocmai susținerea doctrinară citată de 2 dintre cei 4 candidați, referitoare la absorbția infracțiunii de lipsire de libertate în mod ilegal în infracțiunea de viol susține necesitatea reținerii concursului de infracțiuni în acele situații în care se deceleză o rezoluție infracțională distinctă: „dacă, însă, lipsirea de libertate se menține pe o durată ce depășește realizarea actelor materiale necesare violului, vom avea un concurs de infracțiuni” (V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială I*, Ed. C.H. Beck, ed. a VI-a, 2021, p. 136).

Cu referire directă la relația dintre infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal și cea de omor, în aceeași lucrare citată anterior (p. 137), se arată: „Trebuie precizat că, în cazul în care se comite infracțiunea de omor, dar se constată că făptuitorul imobilizează victimă *doar în scopul* de a-i putea aplica lovitura sau loviturile letale (spre exemplu, o leagă de un copac, după care îl aplică o lovitură de topor în cap, iar victimă decedează imediat), lipsirea de libertate va fi absorbită în omor”. *Per a contrario* și, totodată, în considerarea rezoluțiilor infracționale distincte și a individualității fiecărei infracțiuni, atunci când, precum în varianta de răspuns a), lipsirea de libertate depășește limitele necesare realizării laturii obiective a infracțiunii de omor, se va reține un concurs de infracțiuni. Argumentele referitoare la caracterul premeditat al omorului nu prezintă relevanță. Nu poate avea loc o absorbție naturală a lipsirii de libertate în mod ilegal în caracterul premeditat al omorului. Premeditarea se poate manifesta în diverse forme, putând fi decelată din diferite împrejurări obiective. Atunci când aceste împrejurări obiective realizează tipicitatea unei alte infracțiuni, se va reține concursul cu această altă infracțiune (de exemplu, atunci când pentru a pândi și a studia comportamentul victimei, făptuitorul patrunde în mod repetat în zilele anterioare omorului în locul împrejmuit ce ține de locuința victimei fără consimțământ și fără drept, se va reține concursul cu infracțiunea de violare de domiciliu).

16. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 67(G1) / 66(G2) / 64(G3) / 60(G4):

6 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

5 dintre candidați susțin că și varianta de răspuns c) ar fi una corectă, respectiv că, dat fiind că orice persoană poate fi subiect pasiv secundar al infracțiunii de ultraj, atât timp cât are calitatea de membru de familie a funcționarului public, și un funcționar bancar angajat în calitate

de casier la o societate bancară cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, poate fi subiect pasiv secundar al infracțiunii de ultraj.

Tocmai maniera de argumentare a contestației, evocată pe scurt anterior, demonstrează caracterul neîntemeiat al contestației. Calitatea de subiect pasiv secundar al infracțiunii de ultraj, în varianta prevăzută de art. 257, alin. 3 C.pen. nu este conferită de calitatea de funcționar bancar angajat în calitate de casier la o societate bancară cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, ci de calitatea de membru de familie a funcționarului public. Subiectul-grilă nu circumstanțiază și această calitate de membru de familie. În considerarea calității sale de funcționar bancar angajat în calitate de casier la o societate bancară cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, o persoană nu poate fi subiect pasiv secundar al infracțiunii de ultraj, nici în varianta prevăzută de art. 257 alin. 3 C.pen. Calitatea de subiect pasiv secundar este determinată exclusiv de calitatea de membru de familie a funcționarului public.

Un alt candidat susține că și varianta a) ar fi una corectă deoarece funcționarul bancar angajat în calitate de casier la o societate bancară cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, este asimilat unui funcționar public.

Potrivit Deciziei nr. 18/2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, funcționarul bancar angajat al unei societăți bancare cu capital integral privat, autorizată și aflată sub supravegherea Băncii Naționale a României, este funcționar public, în accepțiunea dispozițiilor art. 175 alin. 2 C.pen. Or, potrivit dispozițiilor art. 289 alin. 2 C.pen., persoanele prevăzute la art. 175 alin. 2 C.pen. răspund pentru săvârșirea infracțiunii de luare de mită numai atunci când fapta este comisă în legătură cu neîndeplinirea, întârzierea îndeplinirii unui act privitor la îndatoririle sale legale sau în legătură cu efectuarea unui act contrar acestor îndatoriri. Așadar, aceste persoane nu vor răspunde și în legătură cu urgentarea îndeplinirii unui act ce intră în îndatoririle de serviciu.

17. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 70(G1) / 63(G2) / 56(G3) / 52(G4):

2 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Un candidat contestă varianta de răspuns b), susținând că din enunț nu rezultă că instructorul auto ar fi fost implicat efectiv într-un accident de circulație.

Formularea subiectului-grilă urmărește verificarea unui aspect teoretic și general în legătură cu infracțiunea prevăzută de art. 338 C.pen., respectiv cunoașterea calităților cerute subiectului activ. În mod evident, în cazul fiecărui potențial subiect activ al acestei infracțiuni este necesară îndeplinirea condiției de a fi implicat într-un accident de circulație. Cert este că instructorul auto este enumerat explicit de dispozițiile art. 338 C.pen. Măsura în care o persoană care părăsește locul accidentului și care îndeplinește una dintre calitățile cerute subiectului activ îndeplinește și condiția de a fi fost implicat în accident reprezentă o chestiune ce va fi verificată de la caz la caz. În consecință, răspunsul b) nu este unul interpretabil.

Un alt candidat susține că și varianta de răspuns c) ar fi corectă.

Faptul că forma de vinovăție cu care se săvârșește infracțiunea de părăsire a locului accidentului ori modificare sau stergere a urmelor acestuia este intenția directă sau indirectă nu are nicio relevanță asupra posibilității comiterii faptei în forma participației improprii. În cazul acestei infracțiuni, în modalitatea părăsirii locului accidentului, instigarea și complicitatea sunt posibile. Ca atare, dacă autorul săvârșește fapta, bunăoară, fără vinovăție, la instigarea sau cu

complicitatea unei alte persoane care acționează cu intenție, ne vom situa în ipoteza participării improprii.

18. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 71(G1) / 69(G2) / 51(G3) / 62(G4):

1 candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

Candidatul susține că și varianta a) ar fi una corectă, respectiv că, având caracter de continuitate, în cazul comiterii faptei prin alungarea unui minor de mama sa, termenul de prescripție a răspunderii penale ar începe să curgă de la data la care minorul a devenit major, respectiv de la data încetării obligației legale de întreținere.

În primul rând, faptei de abandon de familie, în modalitatea alungării, nu ii este recunoscut caracterul continuu nici în literatura de specialitate, nici în jurisprudență. În al doilea rând, chiar dacă i-am recunoaște un caracter continuu și, pe cale de consecință, curserea termenului de prescripție a răspunderii penale de la momentul epuizării, răspunsul de la varianta a) ar fi tot unul greșit. Răspunsul menționează drept criteriu exclusiv data de la care minorul alungat a devenit major. Or, potrivit art. 499 alin. 3 C.civ., obligația de întreținere ce incumbe părinților în raport de copii se poate prelungi și după vîrsta majoratului, în ipoteza în care copilul devenit major se află în continuarea studiilor. De asemenea, eventuala epuizare a faptei ar putea avea loc anterior majoratului. Așadar, chiar dacă am accepta un caracter continuu al faptei în această modalitate, momentul eventual al epuizării nu este unul invariabil.

19. Cu privire la contestațiile formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 73(G1) / 64(G2) / 65(G3) / 55(G4):

9 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Toți candidații au susținut că și varianta de răspuns a) ar fi corectă, respectiv că și în cazul infracțiunii de amenințare cauzarea unei stări de temere victimei trebuie să se producă în mod obligatoriu.

Netemeinicia contestațiilor, sub acest aspect, rezultă chiar din textele incriminatorii. În cazul infracțiunii de hărțuire, legiuitorul precizează explicit că acțiunea făptuitorului trebuie să îi cauzeze subiectului pasiv o stare de temere („cauzându-i astfel o stare de temere”). În cazul infracțiunii de amenințare, tot legiuitorul arată că fapta trebuie să fie *numai „de natură să îi producă o stare de temere”* subiectului pasiv. Așadar, necesitatea producerii efective a stării de temere în cazul infracțiunii de amenințare lipsește. Această perspectivă este susținută și de literatura de specialitate (a se vedea, în acest sens, V. Cioclei, *Drept penal. Partea specială I*, Ed. C.H. Beck, ed. a VI-a, 2021, p. 142-143; M. Udroiu, *Sinteze de drept penal. Partea specială*, Ed. C.H. Beck, 2020, p. 177). În ceea ce privește Decizia nr. 36 din 4 februarie 2020 a Curții Constituționale, invocată de unii candidați, și aceasta precizează că „acțiunea de amenințare trebuie să aibă *aptitudinea* de a provoca un sentiment de frică în privința subiectului pasiv al infracțiunii”.

Unul dintre candidați a susținut și că varianta de răspuns b) ar fi incorectă.

Contestația este neîntemeiată deoarece interpretează în mod vădit eronat varianta de răspuns. Candidatul susține că răspunsul ar fi incorect deoarece „în cazul infracțiunii de hărțuire starea de temere trebuie să existe în cazul oricarei modalități alternative a elementului material”, pe când răspunsul b) ar limita „săvârșirea infracțiunii doar în această modalitate”, respectiv

supravegherea locuinței victimei. În mod evident, răspunsul nu exclude implicit celealte modalități ale elementului material al infracțiunii de hărțuire. Am fi fost într-o asemenea situație numai dacă răspunsul ar fi fost formulat folosindu-se, de exemplu, sintagma „numai” - „hărțuire numai în modalitatea supravegherii locuinței”. În varianta din subiectul-grilă, răspunsul de la lit. b) este corect.

20. Cu privire la contestația formulată în legătură cu subiectul-grilă nr. 74(G1) / 59(G2) / 54(G3) / 74(G4):

1 candidat a formulat contestație.

Contestația a fost respinsă.

Candidatul susține că și varianta de răspuns b) ar fi corectă, deoarece și în cazul infracțiunii de purtare abuzivă, în varianta agravată de la alin. 2, „s-ar putea produce un prejudiciu estetic grav și permanent”.

Contestația este neîntemeiată, deoarece legiuitorul nu a incriminat și purtarea abuzivă prin vătămarea corporală a victimei. Or, prejudiciul estetic grav și permanent este urmare imediată alternativă a infracțiunii de vătămare corporală. Așa cum se arată și în doctrină, în ipoteza producerii uneia dintre urmările infracțiunii de vătămare corporală, cu intrunirea celorlalte condiții de tipicitate ale purtării abuzive, (S. Bogdan, D.A. Șerban, *Drept penal. Partea specială*, Ed. Universul Juridic, București, 2020, p. 360), „în lipsa unei forme similare incriminate expres, soluția nu va putea fi decât aceea a reținerii concursului de infracțiuni între purtarea abuzivă prin violență și vătămarea corporală”. Așadar, prejudiciul estetic grav și permanent nu va fi urmarea purtării abuzive, ci a vătămării corporale.

21. Cu privire la contestațiile formulate în legătură cu subiectul-grilă nr. 75(G1) / 65(G2) / 55(G3) / 73(G4):

3 candidați au formulat contestație.

Contestațiile au fost respinse.

Subiectul-grilă a fost contestat pentru motive diverse.

Doi candidați susțin că și varianta de răspuns a) ar fi corectă deoarece agresiunea sexuală nu este o infracțiune contra vieții. Candidații omit împrejurarea că art. 266 C.pen. face referire nu numai la fapte contra vieții, ci și la fapte care au avut ca urmare moartea persoanei. Or, agresiunea sexuală, în varianta prevăzută la art. 219 alin. 3 C.pen., este o faptă care a avut ca urmare moartea persoanei.

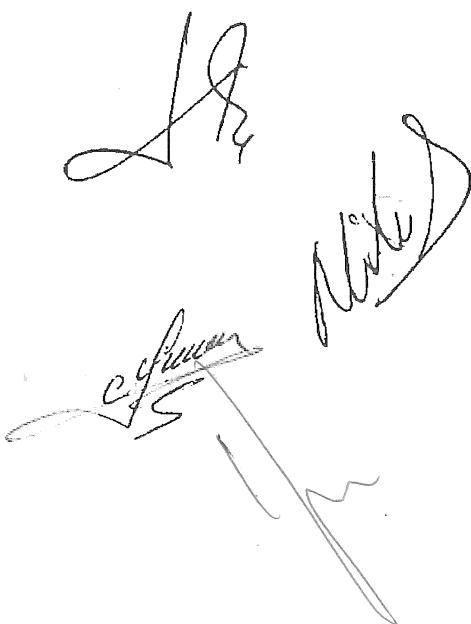
Un candidat mai susține că varianta de răspuns a) ar fi lipsit de claritate și de previzibilitate, deoarece „candidatul, pentru a oferi un răspuns valid, ar trebui să eliminate din raționamentul logic toate celealte modalități de comitere a infracțiunii de agresiune sexuală, și să presupună că raportat la situația premisă a grilei, în speță ar fi incidentă varianta ce presupune moartea victimei”. Candidatului nu i se solicită să excludă din raționament celealte variante ale infracțiunii de agresiune sexuală, ci să includă în raționament toate variantele infracțiunii de agresiune sexuală. Tocmai prin aceea că se utilizează denumirea marginală a infracțiunii, fără a se menționa o limitare la una sau unele dintre variantele acesteia, răspunsul se raportează și la varianta ce are drept urmare moartea victimei.

Un candidat susține că și varianta c) este una corectă deoarece „un participant la săvârșirea unei infracțiuni nu va fi subiect activ al infracțiunii de nedenumerirea infracțiunii la care a participat”. Apreciem că această contestație este cauzată de o eroare în citirea baremului, având

în vedere că, într-adevăr, varianta de răspuns c) este una corectă, astfel cum este indicat și în barem.

Un alt candidat susține că varianta c) ar fi un greșită deoarece „și complicele la o infracțiune de ucidere la cererea victimei poate fi subiect activ al unei infracțiuni de nedenunțare, luând în considerare că este o infracțiune contra vieții”. Astfel cum rezultă din poziționarea unanimă a literaturii de specialitate și a jurisprudenței, participantul la fapta ce reprezintă situația premisă nu poate fi subiect activ al infracțiunii de nedenunțare.

Comisia de soluționare a contestațiilor:

Three handwritten signatures are visible, likely belonging to the members of the commission. One signature is at the top left, another is at the top right, and a third is in the center, which appears to be a stylized version of the name "C. Giurcuș".